

Արարան առ այժմ չարաք
երեք անգամ կ'հրատարակ-
ուի։
Հատանորդութեան զինն է թէ
Պօլսոյ և թէ Գաւառաց համար
180 թիւ մէկ Օտմանեան տակի
կանխիկ։

Օտար երկիրներու համար
համարժայեան առնող ին վրայ է
Մէկ թերթի գինն է 1 դրոշ։

ՄԱՐԿԱՆՏ ԶԱՌԱՋԱԳԻՄՈՒԹԵԱՆ

1871

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԱՌԱՋԻՆՆԵՐԻ

1871 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 18

ՀԱՏ Ն. Տ. ԳԵԿՏԵՄԲԵՐ 30

ԹԻՒ 54

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Օրինիւն Նախօնաւ նշանակութեան
արժանի յօդուած մը հրատարակելով
Սրբական մեծ ընկերութեան մը կողմ-
մութիւնը կը ծանուցանէ որ ապագա-
յին մէջ Եւրոպական քաղաքականու-
թեան վրայ հզօր ազդեցութիւն ունե-
նալիք մեծ գեր մը կը խնայանայ կա-
տարել։ Ահաւորիկ նոյն յօդուածը։

Պաղղիա Եւրոպայի յայտնէ երբ նա
նեղուի, երբ ապառապեաց ներքեւ ըլլայ
իրաւանց և արդարութեան վրայ հիմ-
նեալ ամեն Եւրոպական օրինաւոր շա-
հերն ալ անոր հետ կը միանան և բա-
պառնալիք կը կրեն։

Եթէ Սնդղիա չհասնեցաւ զայս, նա
արդէն կը կրէ իւր կոտորութեան հետե-
ւանքները, և չէ հասած այն քառու-
թեան վախճանը որուն ինքն իւր անձ-
նաւորութեամբ ինքզինք զատառնող-
տեց։

Նոյնպէս է կամ պիտի ըլլայ Լատի-
նացեղ ժողովրդաց, որոց Պաղղիա վա-
հանը, պահապանն ու զօրութիւնը եղաւ։

Սրալ ժողովուրդներն, աւելի լաւ
ներշնչուած և աշխուզոյն զգացումնե-
րով վառ, չ'ըլլային անցաւ ու անվիշտ
տաններէ մեր Յայրենեաց աղէտներն ու
գեղատառութիւնը։ Նորա կը սիրեն ըզ-
Պաղղիա, նորա վրայ դրած էին իրենց
սիրելիքոյն յոյսերն, և Բրտաիոյ յաղ-
թութիւններն օրոմտութեամբ և զայ-
րութիւն գանձը կը վառեն։

Այս 70 միլիոն մարդերու ցեղին ա-
մենէն հանճարամիտ և ամենէն գործուն
ու անձնուէր մարդիկն էին չուրդներն անըզ-
գայ հանդիսատես մասը այն օրը ալ զի-
պաց, որոց Եւրոպա թափոն է և Պաղ-
ղիա առաջին զոհը։

Նոքա, միևնոյն խորհրդով վառուած,
միացեալ միևնոյն օրոշման մէջ, մեր և
իրենց շահուն համար, հզօր ճիգ մը,
ճշմարիտ պատերազմ մը, սուրբ խա-
շակութիւն մը պիտի ընեն գեղացի-
թացքը փոխելու և, եթէ կարելի է,
յապահովելու իրաւանց յաղթանակը
զօրութեան վրայ։

Հայրենասիրական և առնականական
մեծ և հզօր ընկերութիւն մը սկզբնա-
պատճառը եղած է այս շարժման որ
սահմանուած է ամբողջ Սրբական ցեղը
իւր ետեւէն ձգելու և զայն անդիմադ-
րելի ծանրութեամբ մը ծանրացնելու։
Ս. Բեդէրապուրի կ'աշխտէ վրայ։

Կրնանք այս վեհանախական ձեռնար-
կութեան վրայ տեղեկութիւններ տալ։
Չանոնք այս ընկերութեան ամենէն
գործունեայ և անձնուէր անդամակից-
ներէն մէկէն առած եմք։ Ահա ինչպէս
կըսէ նա նամակի մը մէջ՝ զոր չ'եմք
կրնար ամբողջապէս հօս յառաջ բերել։

«Հայրենասէր, ընտրեալ և հասարա-
կաց յարգանաց արժանի տաճար մար-
դաց պատգամաւորութիւն մը Սերվիոյ,
Գարաազի, Թուրքիոյ և Ռուսիոյ այլ
և այլ կողմերը պիտի երթայ։ Յէրաթո-
մէյ մեծ համաժողովը մը գումարումը
փութացնելու համար։

«Այս Ժողովոյն մէջ միջաբանութեան
առարկայ պիտի ըլլայ թէ ինչ հարք-
ներ դորձածել հարկ է անդու և ան-
ընդհատ ազդեցութեամբ մը Պաղղիոյ
շահերը պահպանելու համար։

Եթէ, ստուգիւ, այս աշխուշական երկ-
րին սպառնացուի, եթէ Պաղղիա դար-
նան մէջ յարձակում կը Բրտաիոյէն
որ այնմ կը պատրաստուի, Մեծն Սը-
րալիոյ միացեալ բարեկամաց դաշնակ-
ցութիւնն ալ նոյն ժամանակ իւր նպա-
տակը փոխեցնալ պիտի համարի։

«Ռուսիան, որոշած եմք քաղաքական
ցոյցեր գրգռել և, ազդու և պատկա-
ռելի դիրք մ'առնելով, Ս. Բեդէրա-
պուրի Տնտեսական կուսակցութեան ջըն-
շումը պիտի խնդրեմք և այս դորձոյն
մէջ նոյն իսկ Օրթոք և Կորչաքօֆ մեզ
պիտի օգնեն։

«Աղբքանդը Բ. այս փառանք զէմ
կը պրկի և կը պատրաստուի, կ'երևի,
մեծ փայլ մը տալու Ս. Գեորգի կար-
գին հանդիսին առթիւ տրուելիք խըն-
ջոյքին, այն կարգին որոյ դադանի կա-
նոնները Եւրոպայի մէջ ազատական թը-
ռիչին կործանումը կը հրամայեն։

«Բայց այս վեհապետին յամառու-
թեանն յաղթելու ապահով միջոցներ
ունիմք։

«Բաց աստի բաւական տեխնիկական
զբօնէի և ամենքս որոշած եմք յետո
չ'ընկրկելու և ոչ մէկ զոհողութեան առ-
ջն, պահպանելու և պաշտպանելու հա-
մար զՊաղղիա օրէ և պիտի ըլլայ միշտ
մեր փրկութեան խաղաղը։

«Մեծ գեղքեր կը պատրաստուին,
վտանգ եղիք. առ այժմ, հսկեցեք դուք
և զգոյշ կեցեք, որպէս զի ձեռն բան
մը չ'գողնան։ Ինչ որ ամենէն աւելի
զձաքը կը գրգռէ, այն է տեսնել թէ
դուք ձեր Հանրապետութիւնը կը պա-
հէք։»

Հասարակութիւնը մեղի չափ պիտի
հասկնայ այս ճգան կարեւորութիւնը։
Սրբական մեծ ընկերութեան անդամը
կրնան նաև վտանգիլ ռուս ժողովը-
րեան մէջ հզօր աշակցութեանը վրայ,
մանաւանդ մեծ կեդրոններուն մէջ,
ի Ս. Բեդէրապուրի, ի Սոսկուա և յայլ
քաղաքա կայսրութեան։

Եւ ստուգիւ Ռուսիոյ մէջ աղքատին
շարժում մը կայ Գերմանացոյ գէմ,
որք՝ զԺողովուրդն դարեւով իրեն շա-
հու դորձիք դորձածելուն պատճա-
ռաւ, ընդհանուր կայսրութեան ինչպէս
համայն Սրալ երկիրներուն մէջ ատե-
լութեան առարկայ մ'եղած են։

Սրտաքին թղթակցութեան հետեւ-
եալ հաստատել կը ներքէ մեզ ճշգիւ-
հանալ. այս մասին Ռուսիոյ կայսրութե-
անը։ Թղթակիցը նախ կը յիշեցնէ Գեր-
մանացոյ վայելած ազդեցութիւնը Ս.-
ղբքանդը Բ. ըսլ, որ բողբոլին անձ-
նուէր է. կ'ընտրուի։ Յետոյ այն արքա-
նակաց վրայ կը խօսի, որք անձնական
շահու համար Ջարին միտումները կը
փառաբանէ, և կը յօռելու։

«Աղբքանդը Ջարին և դահաժառանգ-
իշխանին արքանեակները կան, առա-
ջինք իշխանութեան մէջ են և պիտի
մնան յորչափ արդի կայսրն ապրի։ Ս.-
ռանց Բրտաիոյ խիստ մեծ բարեկամներ
ըլլալով, այնպէս ըլլալ կը կեղծ են իրենց
վեհապետին հանդէպ ըլլալու համար, մի-
շն ու ժամանակը իրաց արդի միջակին
մէջ փոփոխութիւն մը բերէ և յորչափ
Ռուսիա դաշնակից մնայ Գերմանիոյ հետ
և աւելի կամ նուազ թշնամի Պաղղիոյ։

«Գահաժառանգ իշխանին կուսակ-
ցութիւնը, ապաղային կուսակցութիւ-
նը, որ առաջինն խիստ շատ աւելի
բաղմամբ է, խիստ համակիր է Պաղ-
ղիոյ, և այն օրը յորում իշխանու-
թեան հասնի, այն օրը փոփոխութիւն
մը պիտի ըլլայ Ռուսական քաղաքակա-
նութեան մէջ։»

ԻՏՍՒԻՍ ՄԻՍՅԵՍԻ

Իտալիա վերջապէս իւր շինուածը պը-
տակը, և ինչպէս ըսաւ իւր թագաւորն
իրաւացի հպարտութեամբ մը, կըցաւ,
բաժանման դարերէ յետոյ ժողովելիւր
ժողովրդեան բոլոր կտորները այն քա-
ղաքին մէջ՝ որ իւր անմահ պատմու-
թիւնը կը ներկայացնէ։ Պէտք էր որ
արդար ըլլար այս ժողովրդեան դասը,
վասն զի պատերազմաց աստուածը միշտ
օրհնեց իւր նոյն իսկ փռույ մէջ թա-
թաւեալ դրօշներն և աւելի քան եթէ
գալիներն իրոյ զարգարուած ըլլալին։

Վերքէ ի վերք, թշուառութենէ ի թըշ-
ուառութիւն անցնելով և, Սնաեոսի(1)
նման, ամեն ինչած անգամ նոր գօրու-
թիւններ առնելով, Իտալիա հասաւ
իւր ճակատագրին կատարմանը։ Այս
չքնաղ բախար պէտք է յիշեցնէ չը-
նալմայեցեաց իրենց նախնեաց պատ-
մութիւնը, այն տունն կը Պիւրոս(2)
իւր իւրաքանչիւր յաղթութիւնէն յետոյ
կ'ըսէր։ «Յաղթութիւն մի ևս, և կորու-
սած եմ։» Երբ Կարոլոս—Ալբերիկ Նո-
վարէն յետոյ, յուսահատութենէն Եւ-
րոպայի ծագը մեռնիլ կը թալար, կըր-
նար, իւր վերջին մենաւոր ժաման
մէջ, երազել թէ իւր օրդին, քան
երկու տարի յետոյ, միացեալ Իտա-
լիոյ Խորհրդարանը պիտի բանայ։ Միշտ

(1) Ռոգի Պիոսոսի, թագաւոր Ալբերիկ. յԺԳ.
դարու նախ քան զՔ։

(2) Թագաւոր Նապոլեոն, նշանուոր պատե-
րազմաբն ընդդէմ Հռոմկայեցոյ յԻ. դարուն
նախ քան զՔ։

Մանուկանց տողն առաջին
անգամ համար 3 դրշ. երկրորդ
անգամ համար 2 դրշ. աւելի
տողամերու համար մանուոր
սակարկութիւն կըլլայ։
Նամակը և դրութիւնը պէտք
է զրկել ի ձեզիւր խանդանա-
յարկ թիւ 40. առ Յ. Յ. Չէչ-
էրեան. անգար նամակներ
չեն ընդունիր։

պարտեալ, միշտ շահնակեալ, միշտ
հարուածեալ թէ իւր ժառանգական
թշնամեաց բաղուկներն և թէ իւր բա-
րեկամաց անյաղիւ ձեռքերն, Իտա-
լիա կրկնեց Պալիքսոսի խօսքը(1) և շա-
րունակեց դառնալ միութեան անտղին
բողբոլիքը։ Մեղիդալով, որ միշտ պըն-
դած եմք և պիտի սրգեմք տակաւին
թէ Իտալիոյ վերաշինութիւնը կը համա-
պատասխանէր ոչ միայն արդարութեան
և բարոյականի, ոչ զընտանց, բայց նաև
Գաղղիոյ ճշմարիտ շահուց, առանցնա-
խանցու և, ընդհակառակն, ուրախու-
թեամբ կ'ողջունեմք Իտալական խոր-
հրդարանին Խաղաղ մայրաքաղաքին մէջ
հաստատութիւնը։

Կարելի չէ յանդարտաբանի մայրա-
քաղաք մը չինել, և զայս պահանջն
կատել անոնք որք զհարկը հարուա-
ծել կ'ուզեն անմիտ խնցեկայտ վճառ,
որ ինչ սպառնալուօք և վտանգօք Պաղ-
ղիական միութեան պահպանութեանն
համար։ Հռոմ, կըսէ առածը, մէկ օր-
ուան մէջ չը շինուեցաւ, և նոյն իսկ
իւր պատմութեան բարեկալ զեղծի է
որ զայն նորէն մէկ աղբ եղած Իտա-
լիոյ հարկաւոր մայրաքաղաքը կ'ընէ։
Հռոմ մէջ միայն կրնար կատարուիլ
և հրատարակուիլ միութեան դորձը։
Հռոմ միայն, մեծն Նիոպէ, կրնար լը-
ռեցնել այնքան ուրիշ քաղաքներու
տխոյնութիւններն, որք աշխարհի մէջ
նշանաւոր տեղ մը դրաւ ինչ։ Նա-
բոլի կրնար ցոյց տալ իւր բնակչաց
բաղմամբութիւնը որ զինքն Եւրոպայի եր-
րորդ քաղաքը կ'ընէր։ Ֆիօրենցա կըթ-
նար, Փրիւնէի(2) նման, իւր գեղեցկու-
թիւնը ցոյց տալ և արուեստից մէջ իւր
առաջնութիւնը յօգնութիւն կուէր,
Թուրին կրնար վերջնէն բազուկը որ
Իտալիոյ սուրբ բռնած էր յաշող և ան-
յաշող օրերու մէջ։

Հռոմի բաւական էր անունը միայն
տալ։

Գալուր, որ ներկութիւնը կրնայ բայց
պատիւը չ'վայելեց, կ'ըսէր երբ Հռոմի
վրայօք կը խօսէր. «Երկրի մը մայրա-
քաղաքն կ'ընտրուի, տեղագրական և ռազ-
մագիտական պատճառներով չ'որոշուի-
րէ թէ այս տեսակ պատճառներ կարե-
նային յաղթել, Լոնտրա անտարակոյս
Մեծին-Բրիտանիոյ մայրաքաղաքը չափ-
տի ըլլար։ Բարեկալ ալ դուցէ Պաղղիոյ
մայրաքաղաքը չ'ըլլար։ Մայրաքաղաքի
մ'ընտրութիւնը բարոյական բարձր պատ-
ճառներով կ'որոշուի։ Ժողովրդաց զգա-
ցուն է որ զայն կ'որոշէ, Հռոմ կը մի-
ացնէ յինքնան բոլոր այն պատմական,
մասնաւորական, բարոյական պայմաննե-
րն որք մեծ Տէրութեան մը մայրա-
քաղաքը կը յօրինեն։ Հռոմ Իտալիոյ
միակ քաղաքն է որ բնաւ կամ գրեթէ

(1) «Եւ տակայն կը շարժի (երկիրը)։»

(2) Պիւրոս անունի գեղաւոր ի չինն Յուդասաւան

ԲԱՐՆԵՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՐԻՍՏՈՐ ՎԱՐՁՔԸ

Իզմիրի Հայ եկեղեցական դասէն Արժ. Տ. Յակոբ Պաշտպանեան ութամսեայ դժնդակ հիւանդութեան մը տառապանաց մէջ մէկ քանի ազգաբնակչութեան հետ միասին կերպ մարդասիրական խնամոց փոխարէն իւր շնորհակալութեամբ երախտագիտութիւնն հրապարակաւ առ Նոյնս մատուցանելու փափաքանօք ուղղած է մեզ հետեւեալը զոր բերկրութեամբ սրտի կը հրատարակեմք յոռապով որ հանրական առաքինեաց բարերարութիւնը դո՛ւ կը լինին այս գեղեցիկ տրիտուրով, քանզի այսպիսիներու բարոյական շահն հասարակաց համարումն է միայն:

Ահաւասիկ նամակը:

10 դեկտ. 1871, Զմիւռնիա.

Առ Խմբագր. Արարատայ.

Ներկայ տարւոյս ապրիլ 11էն ըսկըսեալ մինչև նոյ. ամսոյ վերջերը, ութամսեայ տաժանելի հիւանդութեանս մէջ, Սիրելի Ազգիս մեծագոյն մասէն տեսած եմ վայելած բարեքներս եթէ ուղեւ մի առ մի նկարագրել, արդարեւ ո՛չ թուղթ կը բաւէ և ո՛չ մեկն:

Սակայն գէթ մարդկութեան պարտքըս կատարելու մտք կ'ստիպուիմ այսօր ասպակեզ իջնել, և սրտիս խորերէն եկած երախտագիտական զգացումներուս դռնէ մէկ մասը հրապարակ հանել իբր դոյնն նշան իմ անկեղծ շնորհակալութեանս:

Քանզի անկարելի է ինձ մոռնալ բոլոր Արժանապատիւ բարեշնորհ հայրս, և Ազգայնոցս այն մասը, որոնք իրենց յաճախակի այցելութեամբք մեր հիւանդութեան դժնդակ օրերուն մէջ զմեզ ցաւակցաբար մխիթարելով ըսփոփեցին, և մինչև անգամ ի պահանջել հարկին վայրկեանական աշխատութիւննին չի զանախ:

Այո՛. չեմ կրնար ուրանալ և շնորհակալութիւն չմնալ Ազգայնոցս այն մասին, որ իրենց վեհ ոգւոյն ազդեցութեամբք, կարեկցաբար երբեմն նիւթապէս սփոփելով քաջալերեցին զիս, որոնց շնորհիւ առօրեայ պիտոյիցս համար երբեք հոգ չունենալով Նախախնամութեան անհուն ողորմութեամբք յուսա հատուկեմէ ազատ մնալով վերստին կրցայ կազդուրիլ. այն աղիւս սրտերը՝ որոնք սոսկ անձամբ ներկայանալով կըսէին, Տէր Հայր, մի քաջուիր, խօսէ ինչ բանի որ պէտք ունիս, ուղէ ինչ որ կուզես, վասն զի պատրաստ եմ յօժարակամ՝ սրտի պէտքերուդ հոգ տանել... գովելի՛ բարեսրտութիւն:

Նոյնպէս անկարելի է ինձ մոռնալ Տեղւոյս Սրբազան Առաջնորդ Հոգեւոր Հօր հայրախնամ հոգատարութիւնը, զոր երկիցս վայելիքի իմ կողմէս առարկուած խնդիրներու զործադրութիւնը վեհանձնաբար և անմիջապէս անօրինելով:

Երբ զատնք չեմ մոռնար և հրապարակաւ կը խոստովանիմ, կարելի չէ ուրանալ և յաւիտեան երախտապարտ չի մնալ մարդասիրական և աստուածահաճոյ ընկերութեան ինձ տարած խնամոց և հոգատարութեանը, այն ընկերութեան որ իր տեսակին միջև եղական է, որ ըզմիւռնից Հայոց փառքն ու նեցուկն է և որ մետաքսն տարիէ ի վեր զվառարկութեան և բարեգործութեան օրինակ կընծայէ ընդհանուր Հայոց. անշուշտ ամեն զգայուն սիրտ գուշակեց թէ այս անզուգական հաստատութիւնը Զմիւռնի Ս. Արքայապետ ընկերութիւնէն «որուն մեծարոյ անդամները մետաքսն տարիէ ի վեր կը նկրտին անդուլ իրենց վսեմ և սրբազան նպատակը անթերի դործադրելու»:

Ինչով. սոյն բեղմնաւոր և Ազգագուշակութեան անդամք ինչպէս շատերուն նոյնպէս և իմ տաժանելի հիւանդութեանս մէջ պարտ անձին սեպած անշուշտ իրենց սրտին փափուկ զգացումն, քանիցս անգամ բժշկաց խումբեր կազմելով դժնդակ տառապանացս առաջն առնուլ կը խորհէին, ինչպէս որ յաջողեցան ալ անհուն երախտապարտութեամբ զիս, թէ ընթերցողք եթէ հայրենակիցքս օտ հետեւեալ խօսքը համարձակաբար խօսելուս կը խնդրեմ ներողաւորութիւն ըլլան. սոյն Ազգագուշակութեան որ և եցէ մէկը եթէ իւր օժանդակութիւնը զանայ՝ Աստուծոյ և մարդկութեան առջև պատասխանատու մնալուն տարակոյն չունենայ:

Ձեմ կրնար զանց առնել այս տեղ երախտագիտական լի զգացմամբ չիլիշել Հիւանդատի Հայ աշակերտ Մեծարդոյ Տօք. Դարբ. Մարկոսօփի քրոնաշան աշխատութիւնը. այս գիտուն և հմուտ բժիշկը հիւանդութեանս սկիզբէն մինչև առողջանալս իւր յաճախակի այցելութիւններն երբեք չը դադարեցուց, և զիս խնամօքն Անտուծոյ վերստին ի կեանս վերադարձնելով հասաւ նպատակին, թողով աղօթապարտ ընտանեօքս հանգերձ:

Նաև յարգական անայլայլելի շնորհակալութեամբ կը յիշեմ աստանօք Տօքթօր Մեծարդոյ Պօղոս Աստուածեանը, որուն բժշկական արհեստին վրայ ունեցած հմտութիւնը և զթոտ ու աղիւս սիրտը քիչ օգուտ չըրին ինձ:

Վերջին խօսք մ'ալ ըսեմ շնորհակալ ըլլալով ընդհանուր բոլոր Ազգայնոցս, որոնց բարեսրտութիւնը և համակրութիւնը պակաս չըլլալով մեր վրայէն սա անցաւոր աշխարհիս մէջ կ'ստիպեմ աղօթապարտ մնալով, կաւարտեմ խօսքս խնդրելով որ բարեհաճիք սոյն գրութիւնս ձեր Ազգագուշակութեան մէջ զետեղել և ընդունել իմ առ ձեռ ունեցած յարգանքացս հաւաստին, մնամ աղօթաբար:

Տէր Եւր. Բարեպետ Պաշտպանեան

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՔ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՈՅ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

ԲԱՅՈՒՄ 1870 ԱՄԻՆ

ՆՆՍՏ ԼԲ

22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1871

Ն. Բարեպետ Ս. Պաշտպանեան

Ս. Բարեպետ Գ. Օրտան Լիւթի

(Շարունակեալ է Բ. Բ. 53)

Ղազարոսեան Բ. Էփ. — Տէրութիւնը Խմբագր. Հիւանդատի բոլոր իւր հպատակ ազգերը հաւատարմ կը ճանչնայ, և անոնց բարեգործութեան նախանձախնդիր է: Սակայն Տէրութեան այս տրամադրութիւնը չ'ենթադրելով որ ինք որոնէ, դռնէ մեր ցաւերը և զանոնք դարմանէ մեզի անկէ ցոյց տալ իրեն. կը հետեւցնեմ ուրեմն որ՝ զինուորական տրոյ խնդրոյն համար, Ազգը մինչև ցարդ զինուորատուութեան հետամուտ չըլլալով Տէրութիւնն այնպէս կարծեր է թէ մենք զինուոր տալ չ'ենք ուղեր, և ի հարկէ տրոյ խնդիրներէ զմեզ, ուստի պէտք է իրեն ներկայայնել մեր տրամադրութիւնը արա մասին:

Տ. Արքայապետ Վրդ. — Այս մեծ խնդիրն, որոյ համար շատ հեռատես և անհաւուր ազգայինք խիստ շատ անգամ խնդիր յուղած էին լուրջայն և չէին

համարձակել հրապարակ նետել զանազան նկատմամբ, դէպքերը և ժամանակը զայս իւրոյ կը հանեն և մինչև պատկառելի ժողովոյս ատենը կը ձգեն, ուրախ եմ ասոր համար, բայց միայն պիտի խնդրեմ որ ժողովը զայս մեծ խնդիրը լաւ ուշադրութեան առնէ, քանզի կ'արժէ որ կարեւորութիւն առնու զինուորագրութեան խնդիրը: Ժողովը մեծ դուր մը տեսած պիտի ըլլայ ցըրելով այն հինաւուրց նախապաշարումը, որ բաւական ժամանակէ հետէ մեր պապերէն սկսեալ մինչև ցարդ ընդհանուր Թուրքիոյ Հայոց սիրտը սարսափով պատած է, և որոյ անձամբ իսկ ականատես եղած եմ Հայաստանի մէջ ճամբորդութեանս միջոցին:

Արդ ժամ է որ ընդհանուր Ազգին այս սնտոյի երկիւղը փարատի և մանէ զինուորատուութեան սկզբունքը ժողովրդեան մէջ, որ գէթ օր մը կարելի ըլլայ այս խնդիրը վերջնապէս լուծել:

Եւ միթէ փորձերը չ'ենք տեսներա՞մեն օր և ամեն ժամ, եթէ ընդհանուր ժողով մ'ըլլար, առանց զինուոր տալու սպառազէն քիւրաբերու գոհ գացող Հայոց թիւը բացարձակապէս աւելի է քան զինուոր զրուելով Ազգին տալու գոհերէն. ուր թողունք որ առաջին պարագային մէջ Հայրըւտարար կը մեռնի արեւմտեայ Քիւրտին ձեռք, իսկ զինուորութեան մէջ Հայրենեաց, Տէրութեան համար քաջաբար պիտի մեռնի: Կը թողում ուրիշ օգտակարութիւնները որոնք խիստ երկայն ժամանակաց պէտք ունին մանրամասն պատմելու: Արդ կ'եզրակացնեմ խօսքս վերջապէս իմ պէտք է տարբեր կերպով խորհի արդի Հայը այս պարագայիս մէջ, քան իր պապերը: Եթէ տղիտութիւնը, պանդխտութիւնը, աղքատութիւնը վանել կ'ուզէք, եթէ վատ հարստահարիչներու ձեռքէն ազա-

տել կ'ուզէք Հայերը, ալ պէտք է ուրեմն որ զինուորականութեան սկզբունքը ընդունելք, և ժողովրդեան մտքին մէջ, արձանացեալ նախապաշարումն անհետանայ:

Ազգաբնակեան Ս. Էփ. — Ես ալ կ'ուզեմ քիչ մը այս առաջին դարմանին վրայ խօսիլ, Մինչև հիմայ ցուցուած դարմանի եղանակները խալ էին և տարակուսելի՝ եթէ կրնային ընդունելութիւն գտնել:

Եթէ ազգի մը նիւթականը լաւ է բարոյականն ալ լաւ կը լինի, ասոնք երկուքն ալ միօրինակ կընթանան ազգի մը յառաջադիմութեանը համար: Այս սկզբան քաջ վերահասու ըլլալու եմք, և ես նորա ջերմ պաշտպանդներէն պիտի ըլլամ ամեն անգամ որ ընդգիւ մախոսներ ունենամ. պիտի ջանամ միշտ հաստատել թէ՛ այս սկզբան չգոյուութեամբն է որ մեր Ազգը այս փրճակին մէջն է ինկած: Մեր Ազգը ազգաւ է և օրէ օր կ'աղքատանայ. այս է մեզի համար ստիպողականութիւնը. Կառավարութիւնն իբրեւ տիրող և մենք իբրեւ հպատակ, անշուշտ մեզմէ ծառայութիւն մը կը պահանջէ, մենք կ'ըսենք իրեն «Ինչ ճանչնանք մեր պարտականութիւնը, սակայն անձնապէս ծառայելու կարող եմք և նիւթապէս ո՛չ» պայանները վկայ են ըսածներուս, այն զի զուտ ատուքերը յայտնի կը ցուցնեն թէ տուրք տալու կարող չենք: Արդ զինուոր տալ կ'ուզենք, վասն զի պէտք է չենք կրնար տալ, վասն զի ստակ չունինք:

Շարունակել

ԳՈՐԾ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷՆ ՏՆՕՐԻՆ

ՏԵՐ ԼՐԱԳՐՈՑՈՒՄՈՒՄՍՏՈՒՄՍ. ԱՅՎԱՏԵԱՆ Ի ՏՊԱՐԱՆ Ե. ՓԱՊԱԶԵԱՆ

ԳՈՐԾՈՒՄ ԷՆԹԷՐԱՍԻՈՆԱԼ ՏԱՄԱՐԻՈՆ ԶԱՐԲԻՄ

Կ. ՊՕԼԻՍ

Ա. ՏԵԼԼԱ ՌՕՔՔԱ

ՄԵԾԱՄԵԾ ԾԱԶԵՐ ԲՈՎԱՆԳԱԿՈՂ ՓՈՒՍՈՒԹԵԱՆ ԶԱՄԱՐԱՅԻՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ի ՂԱԼԱԹԻՍ

Մեծ գողցող Առաքելեանք Բ. 36, Բաւաճ-Խան յաջ առաջին Բ. 2 և 3 Թարգմանեալ է իւրաքանչիւր Բ. 1, և Պօղոս յաջ առաջին Բ. 1, և Պօղոս յաջ առաջին Բ. 1, և Պօղոս յաջ առաջին Բ. 1.

Ժողովրդեան բրոճիս համար ցարդ տալիս տալիս յայնչ չը վատնուելով, պարզ և չը հանդիպած ժամանակ, տալիս կորուսած չըլլալու համար, և ասի զատ ՊՈՒՐԻՇ քաղաքին 1869 թ. փոխառութեան շահն և օգուտը հասարակութեան ծանօթ ըլլալով, թէ երկու ամիս անգամ մը քաղաքի մեծամեծ պարզ և ունեցող քուէից ժողովուրդը զիւրութեամբ մասնակից, և թէ յիշեալ փոխառութեան բուն պարտավորակները ձեռք անցնել և անոնց տէր ըլլալ յաճախորդաց և այլոց զիւրաքանչիւր համար, նոր առժամանակեայ մուրհակ մը հաստատուած և չըլլալութեան հանուած է: Այս անգամ՝ 1872 արաքիւնկա յունիս 2 ին, տասն և չորրորդ անգամ ըլլալով քաղաքի ՊՈՒՐԻՇ քաղաքին փոխառութեան քուէից մասնակցելու և վերջապէս առժամանակեայ մուրհակներէն ծանօթ ու զող անձինք 1870 արաքիւնկա մինչև գիտեմք մէկ, ԱԼՅՈՒՍ ՏԵԼԼԱ ՌՕՔՔԱ ին հաստատուած ՀԱՄԱՐԱՅԻՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ մէջ, եթէ միայն առաջին վճար երեք ֆրանկ տալով ստորագրեն, իրենց առժամանակեայ մուրհակ մը պարտավորակներն Կ. Պօղոս առաջին և պատուաւոր պանդապիւրուն մէջ պահուած ըլլալուն համար, ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ տեսլութեան յատուկ կընքով կընքած ըլլալով, իւրաքանչիւր առժամանակեայ մուրհակին թուոյ բուն պարտավորակներն պահուած պանդապիւրուն անուան կընքով պիտի կընքեն:

Այս առժամանակեայ մուրհակ քան երեք ամսական վճարներու վերաբերած, և յիշեալ վճարներն 3, 7 և 8 ֆրանկ ըլլալով, ընդամենը հարիւր երեսուն և հինգ ըլլալէն, մուրհակները վերջապէս փոխառութեան հինգ թուոյ 11 քուէից իրաւունք և բաժին ունենալով, առանձին ձրիաբար Ռուսիոյ երկաթուղեայ փոխառութեան տասնմէկ քուէից ալ բաժանորդ պիտի ըլլայ: Վճարներն օրինաւորապէս և մուրհակաց մէջ պարտականեայ պայմանաց համեմատ, իւրաքանչիւր ամսական տասն և հինգէն մինչև քան պիտի վճարուին, և մինչև 25 ամսոց մերթ 6 թուոյ յիշեալ 25 քուէից մէջ շահոյ 600,000, 500,000, 100,000, 75,000, 60,000, 50,000, 25,000, 15,000 ֆրանկաց և վերջապէս պարտավորակեայ հատուցման ձրիաբար իրաւունք և շահ ունենալով, պայմանաւորաբար ժամանակը տասններեք ամիսներէ համար ՊՈՒՐԻՇ քաղաքին փոխառութեան 5 լուսն արտատուրհակ մուրհակագրին պիտի տրուի: Աւելի տեղեկութիւն ուղղ անձինք, Ղաղաթի Ստանդըրտ Մեծ-Փողոցին մէջ, Գարադիւղի Թրամուէի կայարանին զիմացը, 36 թիւ Բաւաճ իւսինի առաջին յարկը, թիւ 2 և 3 վաճառատուները հրամայել, և յիշեալ տեսլութեան կողմանէ ձրիաբար հրատարակուած ծանուցմանց մէջ բոլոր օրէքներն ու պայմաններն յայտնուած են:

Ա. ՏԵԼԼԱ ՌՕՔՔԱ

Տէր-Տէր Կ. Պօղոս յաջ առաջին Բ. 1